

Píseň: S147 – Kdo mě z pout mých + **modlitba;** **Čtení:** Mk 9, 30-41

Milí přátelé,

minulý týden jsme se věnovali oddílu o posedlém chlapci. Vyzdvihl jsem zejména důraz oddílu na neporozumění, na neodpovídání si v rozhovoru a Ježíšovu frustraci. Tento oddíl uzavřel přelomovou část Markova evangelia, jež se necházela mezi dvěma Ježíšovými slovy o jeho utrpení. Kromě Petrova vyznání Ježíše jako Krista a Ježíšova proměnění obsahovala tato přelomová část zvěsti o správném chápání se navzájem a způsobu následování Krista.

Jéžíš opět mluví o svém utrpení

Dnes jsme nejprve slyšeli druhé Ježíšovo slovo o svém utrpení. Na rozdíl od Mk 8, 31-33 však hovoří pouze s učedníky. A dokonce vůbec nechce, aby se vědělo o tom, že opět prochází Galilejí. Druhý pokus sdělit učedníkům, jaká je budoucnost Ježíšova působení, se odehrává takřka ve skrytu. Poprvé toto Ježíš sděloval otevřeně (Mk 8, 32).

Druhým rozdílem je reakce učedníků: V prvním případě měl (a možná nejen) Petr za to, že Ježíšovi rozumí. Tak si ho vzal stranou a Ježíše pokáral: O takových věcech nemá mluvit, to tak jistě nebude. A Ježíš ho před ostatními také pokáral slovy: „Jdi mi z cesty, satane, protože tvé smýšlení je z lidí, nikoli z Boha.“

Není se tedy čemu divit, že tentokrát se učedníci bojí i jen zeptat Ježíše na slova o jeho utrpení. Ačkoli jim nerozumí. Jednou se jeden z nich ušlápl a ztrapnil, tak bude lepší se tentokráte ani neptat, když nerozumíme. Jak lidské!

Čeká nás ještě třetí slovo o Ježíšově utrpení v Mk 10, 32-34. Tam bude hrát strach ještě důležitější roli. Lze tedy vyzorovat, že učedníci se takového cíle Ježíšovy cesty čím dál více báli. Tento strach je také předzvěstí reakce učedníků na Ježíšovo ukřižování.

Někteří vykladači pak mají tyto oddíly o utrpení za důkaz Ježíšova božství. Že znal budoucnost. Takovým důkazem tyto oddíly nejsou. Ježíš nevěští budoucnost, dokonce do ní nehledí ani jako prorok (neboť prorok „protahuje“ přítomnost do budoucnosti, aby ukázal, co z přítomného dění má smysl a co ne, které jednání v přítomnosti ponese dobré ovoce a které nikoli). Že bude Ježíš vydán do rukou lidu je něco, co tušili už i učedníci, proto se čím dál více bojí, když Ježíš takto hovoří. Ježíš je čím dál populárnější, ale přitom velmi nekonformní – jeho slova jsou velkou výzvou až trnem v oku náboženským, společenským i politickým pořádkům Ježíšovy doby. Každý z nás by, velmi pravděpodobně, došel ke stejnému závěru jako Ježíš, kdybychom byli na jeho místě.

Nápadný je také Markův způsob užití gramatických časů: Ježíš „je vydáván do rukou lidí“, tedy v přítomném čase, a „bude zabit“ (budoucí čas) a vstane (budoucí čas). I to nápadně ukazuje, že nejde o předpovídání budoucnosti, ale spíše o slovo do přítomnosti (čímž se mírně podobá prorockým proslouvům).

Poslední argumentem, proč tyto oddíly nejsou o předpovídání budoucnosti, je ten nezákladnější a nejvíce biblický: Předpovídání budoucnosti je možné pouze ve světě, kde budoucnost *je pevně dána*. Neexistuje svobodná vůle a rozhodnutí. A takovým tento časný svět není – to je možné pouze v lidské fantazii.

Pokud by přesto někdo chtěl Ježíše se schopností věštecké znalosti budoucnosti: Kdyby Ježíš znal budoucnost, bylo by zcela absurdní, aby se v Getsemane modlil za odejmutí hořkého kalicha utrpení a smrti (Mk 14, 36). A ještě nesmyslnější by byla modlitba „Ale ne co já chci, ale co ty chceš, Otče“ (tamtéž). Protože by žádná jiná vůle, a tak ani možnost, neexistovala. Budoucnost by byla pevně dána. Bible však říká pravý opak: Budoucnost je vždy otevřená. Vždy lze zničit vlastní vztah s Hospodinem, nebo ho obnovit/začít.

Co se tedy Ježíš snaží říct? Že jeho cesta opravdu nevede na nějaký mesiášský trůn v lidských očích. Jeho cesta vede na

mesiášský trůn v očích Božích. Což, bohužel, znamená Ježíšovo vydání¹, smrt, nespravedlivý a vykonstruovaný proces – a vzkříšení. Ježíš chce na tento závěr své pozemské cesty učedníky připravit. Což, jak víme, se nepodaří. Vlastně už v dnešní a předchozí „předpovědi utrpení“ je nápadné, že učedníci buď nechápou, nebo za taková slova ještě Ježíše kárají.

Návrat do Kafarnaum

Po procházení Galileou, kdy Ježíš říkal učedníkům o svém utrpení, se vrátili opět do Kafarnaum. Tedy do toho města, jež je jakousi „základnou“ Ježíšova veřejného působení. Ježíš v této „základně“ však není „doma“ – je „v domě“ (ř. oikia).

Po návratu, tedy poté, co měli učedníci dost času si vše rozmyslet a třeba se i Ježíše zeptat na to, čemu nerozumí, je Ježíš vyzývá: „O čem jste na cestě diskutovali/přemýšleli/kladli si otázku?“

Učedníci se však nezeptali na Ježíšova slova o utrpení. Možná i proto, že tato slova pustili rychle z hlavy a většinu cesty dumali nad tím, kdo z nich je největší. Z oddílu není úplně jasné, zda se to týká nějakého širšího kruhu Ježíšových následovníků, nebo pouze Dvanácti.

Jisté je, že Ježíšovo slovo o „velikosti“ sdělil pouze Dvanácti. Podobně jako svá slova o utrpení a jako vzal s sebou na horu ke svému Proměnění pouze tři učedníky. Jsou slova, která nejsou pro všechny – je příliš snadné jim neporozumět nebo je zneužít.

Protože kdo chce být první a největší, ať je ze všech nejmenší a služebník všech. Aha, díky, Ježíši, že je konečně něco jednoduché a prosté! Tak já teď budu ponížene všechny pouštět do dveří, všem dávat přednost na silnici a i jinak se ponížovat, protože pak se stanu prvním. Konečně jasný návod!

Tedy pokud chceme do pekel. Ježíš říká toto slovo výslovně jen kruhu Dvanácti, neboť je velmi snadné uchopit tato slova jako

¹ Všimněme si, že stejný termín je později překládán jako „zradit“ – Mk 14, 18. Řecké παραδίδωμι (paradidómi) však skutečně znamená „vydat, předat“. Více pak v závěru evangelia.

návod, jak si zajistit nejpřednější postavení. A míříme tak k absurdní situaci, kdy dva budou chtít být nejmenší (aby pak byli největší), a tak se budou navzájem nutit u otevřených dveří, aby ten druhý prošel jako první. A oba takoví by se pak u Božího soudu velmi divili.

Vrátíme-li však Ježíšovo slovo o „prvním“ do jeho kontextu, zjistíme, že Ježíš převrací myšlení své doby, opět: První je ten, kdo slouží – nikoli ten, kdo si sloužit nechává (tak dodnes!). Ten, kdo přijme dítě (nebo přijímá druhé s takovou důvěrou jako děti), přijímá Krista a tak Boha – nikoli ten, kdo přijímá pouze dospělé, vzdělané, bílé, růžové nebo jinak „své“. A závěrem: Kdo není proti nám, je s námi (Mk 9, 40). Jak obrovský obrat oproti obvyklému: Kdo není s námi, je proti nám!

Neboli: Chceš být první? Tak hlavně neusiluj o to, abys byl první. Prostě služ v lásce svým bližním. Toho si cení Hospodin nade vše. Což opět není nic nového, ve Starém zákoně jsou znovu a znovu vyzdvihováni ti, kdo pomáhají nebo se přímo starají o vdovy a sirotky – tedy slouží těm nejvíce odstrčeným a zneužívaným. Pokud bychom se pokusili vzít toto biblické sdělení doslova, dojdeme k velmi podezřelému závěru, že „první“, může být u Boha jen jeden. A to je absurdní představa.

Závěrem k tomuto oddílků: Všimněme si, že Ježíš se na učedníky opět nerozzlobil za to, že přemýšleli o takové hlouposti, místo aby se věnovali Kristově „předpovědi utrpení“. Asi to je opravdu lepší postoj a jednání, než se zlobit, že někdo zase nechápe a myslí po svém... A i v něm nám jde Kristus příkladem.

Přijímání dětí

Už jsem řekl, že všechny tři teze na sebe navazují v gradaci, která ukazuje Ježíšovo převrácení obvyklého lidského (i židovského!) chápání. Oddílek o dítěti dále zesiluje tuto pointu Ježíšova učení.

Obvyklé je, že pro mou velikost a prvenství je důležité přijímat lidi důležité a vlivné – tedy dospělé. Děti jsou spíše mé velikost na obtíž. Ježíš však ukazuje, že právě přijímáním dětí

přijímáme Krista a skrze Krista Boha. Tuto myšlenku později převzal Jan ve svém evangeliu, kde píše: „Nikdo nevchází k Otci než skrze mě (Krista).“

Ježíš ono dítě nejen postavil doprostřed učedníků, ale také objal (kraličtí: vzal je na lokty své). Tedy rovnou demonstroval svým učedníkům význam svých slov – přijetí není v první řadě intelektuální a postojem, nýbrž fyzickým a vnějším jednáním.

Marek užívá v tomto verši ř. slovo paidion, jež je nám možná povědomé z dnes běžného slova pedagogika. Toto řecké slovo popisuje dítě velmi mladé, třeba i nemluvně. Dítě obecně je pak popisováno slovem tekna. To je důležité, neboť Ježíš myslí právě na přijímání nejmenších a nejslabších. V tomto oddíle nejsou myšleni patnáctileté pubertáky. Ačkoli do podstaty Ježíšova učení samozřejmě patří také – proto je Písmo nutno vykládat.

Co pak znamená „přijmout tyto nejmenší v Kristově jménu“? V první řadě to znamená přijímat je, jako bychom přijímali Krista. Tedy s odpovídající úctou, láskou a pokorou. Dítě není v první řadě „ještě nehotový dospělý“. Někdo, kdo nemůže prakticky prospět, maximálně se z něj můžeme radovat. Děti mají a vždy měly svou roli a hodnotu právě jako děti. Zejména pro ty dospělé, kteří usilují o to být důležitými, prvními a uznávanými. Na tyto mety právě dítě kouká nechápavýma očima. A přijde mu to absurdní. Oprávněně.

V druhé řadě to znamená i děti přijímat do obecenství s Kristem. Na bohoslužbách, domácích pobožnostech, vyzývat je k modlitbám a otázkám o víře a Bohu. Víra v Hospodina a náboženský program není „jen pro dospělé“, jen „pro ty, kteří tomu mohou rozumět“. Pokud věříme tak, že tomu dítě nemůže rozumět, věříme špatně. To samozřejmě neznamená, že dítě bude rozumět do stejné šíře a hloubky, jako dospělý člověk. Ale tomu základnímu přece dítě může rozumět velmi dobře.

Kdo přijímá jedno z takových dětí, přijímá toho, který mě poslal

Závěr v. 37 hezky ukazuje, že Ježíšovi nikdo nešlo o něj samého. To pozorný a pokorný čtenář samozřejmě ví už od Mk 1,

14-15. Ale na to, že Ježíš v první řadě odkazoval k Bohu, znovu a neustále, zapomínali již křesťané prvního století. Tím snadněji dnes.

Kristus nepropagoval sebe, naopak toto aktivně odmítal (např. Mk 7, 36; 5, 19 atd). Kristus vždy odkazoval k Hospodinu a k němu lidi směřoval. Ježíš „jen“ znovu a dále domýšlel Boží slovo v Písmech, nepřidával nová. Tak i křesťan, který hlavně věří Kristu, ale Boha moc neřeší, se mijí právě s Kristem. Řečeno teologicky: Ježíš nebyl christocentrický, Ježíš byl theocentrický (z ř. theos = bůh). Tedy středem Kristovy jeho zvěsti byl Bůh, nikoli Kristus.

Neboli v životě nejde hlavně o přijetí Ježíše Krista. V životě jde o důvěru v Hospodina. Bůh je víc, než jen jeho Syn. Víc, než jen Duch. Víc, než jen Otec. Bůh-Hospodin je dokonce víc, než všechna tři tato slova a jejich významy dohromady. V tohoto „vždy víc, vždy jiného“ máme skládat svou důvěru, ne své představě nebo tomu, co se nám líbí a hodí.

Nejde s námi!

Odpovědí je Ježíšovi opět neporozumění. Stejně jako se ušlápl Petr, ušlápl se i Jan. V odpovědi vypráví o tom, jak brání nějakému člověku vyhánět démony v Kristově jménu. To je ale pravý opak přijímání druhých jako dětí. A zejm. těch nepatrných.

Tak může Marek zapsat tu krásnou korunu Ježíšova postoje: Každý, kdo není proti nám, ten je pro nás. A proti nám zase tolik lidí není... Obráceně přirozený postoj: Kdo nejde s námi, jde proti nám. Tento postoj dělá z většiny lidí i světa naše nepřítelé. A zcela neoprávněně.

Proč by přece Ježíš bránil někomu v dělání dobra? Jen proto, že nechodí s ním? Že užívá jinou podobu? Že jinde bydlí a jinak mluví? To je přece absurdní! Ale už křesťané prvního století toto potřebovali slyšet: Kdo skutečně jedná v Kristově jménu, nemůže být proti Kristu. Dobro a víra v Hospodina má velmi mnoho podob a forem. Křesťan nemá hledat „to správné“, má odhalovat a

odvrhovat „to zlé“. „Toho správného“ je veliká spousta – jen se podívejme, jak obsáhlá je Bible!

Tak i teologie: Co nelze prokázat jako nedobré a nesprávné, to neberme jako nedobré a nesprávné. A tak neodsuzujme, ale diskutujme. Tak nevyhánějme ale přijímejme. Ale tam, kde můžeme dokázat bludnost a zlo, tam to dělejme!

Kristovo jméno

„Mocný čin v Kristově jménu“ samozřejmě neznamená, že někdo huláká „Kristus, Kristus“. Tím méně pak, když Kristovo jméno přilepíme na štít a meč a půjdeme zabíjet jiné lidi „ve jménu Krista“. Jak to dělali například křížové výpravy vyslané proti husitům.

Tím, že k něčemu přilepím Kristovo jméno, nepřetvářím tuto věc nebo jednání v jednání či věc v Kristově jménu. Ať už jde o modlitbu, kázání, politický projev nebo pomoc babičce přejít silnici. Ba naopak – mnohé „jednání v Kristově jménu“ vůbec toto explicitní vyádření nepotřebuje.

„Čin v Kristově jménu“ se takovým stává svým vnitřním obsahem a vnější formou – pokud vedou tam, kam vede Hospodin. A žádná slova na tom nemohou nic změnit ani na jednu stranu.

Rozhovor; Píseň: S401//EZ622 – Zůstaň s námi, Pane + MP